

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Педагогічний факультет
Кафедра початкової та дошкільної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи Н. В. Михальченко
28 серпня 2024р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА ТА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА**

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

012 Дошкільна освіта

Освітня програма: Дошкільна освіта

2024 – 2025 навчальний рік

Розробник: Трифонова Олена Сергіївна, професорка кафедри початкової та дошкільної освіти, докторка педагогічних наук, професорка _____

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти
Протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.
Завідувачка кафедри _____ (С. І. Якименко)
«27» серпня 2024 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 7	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язкова
Індивідуальне науково-дослідне завдання –	012 Дошкільна освіта Ступінь бакалавра	<i>Рік підготовки:</i>
Загальна кількість годин 210		3-й
		<i>Семестр</i>
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 8		1-й
		<i>Лекції</i>
		20
		<i>Практичні, семінарські</i>
		50
		<i>Лабораторні</i>
		-
		<i>Самостійна робота</i>
140		
Вид контролю: екзамен		

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 70 год. – аудиторні заняття, 140 год. – самостійна робота (33 % ~ 67 %).

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 7	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язкова
Індивідуальне науково-дослідне завдання –	012 Дошкільна освіта Ступінь бакалавра	<i>Рік підготовки:</i>
Загальна кількість годин 210		3-й
		<i>Семестр</i>
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6		1-й
		<i>Лекції</i>
		8
		<i>Практичні, семінарські</i>
		10
		<i>Лабораторні</i>
		-
		<i>Самостійна робота</i>
192		
Вид контролю: екзамен		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 18 год. – аудиторні заняття, 192 год. – самостійна робота (12 % ~ 88 %).

2. ВСТУП

Анотація

Навчальна дисципліна «Дошкільна лінгводидактика та Дитяча література» спрямована на ознайомлення студентів із теоретичними й методичними засадами розвитку мовлення дітей раннього й дошкільного віку в навчально-мовленнєвій і художньо-мовленнєвій діяльності; прищеплення педагогічних умінь і навичок роботи з розвитку мовлення дітей в закладі дошкільної освіти; вдосконалення їхніх навичок володіння нормами сучасної української літературної мови, національно-мовленнєвого етикету, засобами й технікою виразності мовлення, вдалого використання вербальних засобів впливу на слухачів; підвищення рівня комунікативної культури майбутніх педагогів. У процесі вивчення навчального курсу студенти ознайомлюються зокрема з поняттями: «дошкільна лінгводидактика», «мовленнєва компетенція», «мовленнєва діяльність», «художньо-мовленнєва діяльність», «мовленнєве середовище», «мовленнєва активність», «графічне мовлення»; методами, прийомами, формами і засобами навчання дітей рідної мови, розвитку мовлення; тематичними програмами навчання дітей рідної мови в закладах дошкільної освіти; правилами застосування позамовних засобів виразності у читанні художніх творів, елементами техніки виразного читання, принципами та умовами виразного читання. Особливе значення в процесі вивчення навчальної дисципліни надається розгляду фізіологічних, психологічних основ розвитку мовлення дітей на етапі дошкільного дитинства, історичним етапам становлення педагогічних систем мовленнєвого розвитку дітей, проблемі наступності мовленнєвого розвитку дітей в умовах Нової української школи. У процесі вивчення навчального курсу студенти ознайомлюються зокрема з поняттями: «художня література», «дитяча література», «література для дітей дошкільного віку», зі специфічними особливостями дитячої літератури. Особливого значення у вивченні навчальної дисципліни набувають питання щодо психологічного сприймання дітьми творів різних літературних жанрів на етапі дошкільного дитинства, проблеми наступності літературного розвитку дітей в умовах Нової української школи; функцій дитячої літератури, розвитку дитячої літератури в різні періоди; виховного й освітнього значення творів українських і зарубіжних письменників.

Ключові слова: дошкільна лінгводидактика, методика, технології, навчання мови, розвиток мовлення, мовленнєва компетенція, дитяча література, зарубіжна література, принципи, функції, літературна компетенція, художні твори, жанри літератури.

Summary

The academic discipline "Preschool linguo-didactic with speech culture and expressive reading" is aimed at familiarizing students with the theoretical and methodological principles of children's language development of early and preschool age in educational speech and artistic speech activities; cultivation of pedagogical skills and abilities to work on the children's speech development and acquainting them with children's literature in pre-school education facilities; development of their skills for mastering the norms of modern Ukrainian literary language, nationally speaking etiquette, means and techniques of speech expressiveness, successful use of verbal means of influencing listeners; improving the level of communicative culture of future teachers. In the course of training, students get acquainted in particular with the concepts of "pre-school linguo-didactic", "speech competence", "speech activity", "artistic and speech activity", "speech environment", "speech activity", "writing"; methods, techniques, forms and means of teaching children their native language, language development; thematic mother-tongue training programmes for children in pre-school education facilities; rules on the use of non-verbal means of

expression in reading works of fiction, elements of expressive reading technique, principles and conditions of expressive reading. Special importance in the study of the discipline is given to the consideration of physiological, psychological foundations of children's language development at the pre-school childhood stage, historical stages of pedagogical systems formation of children's language development, the succession problem of children's language development in the New Ukrainian school. In the course of training, students get acquainted in particular with the concepts of «fiction», «children's literature», «literature for children of pre-school age», with the specific features of children's literature. Of particular importance in the study of academic discipline are the psychological perception of children of different literary genres during pre-school childhood and the problem of the continuity of children's literary development in the New Ukrainian school; the functions of children's literature and the development of children's literature at various times; the upbringing and educational significance of the works of Ukrainian and foreign writers.

Ключові слова: pre-school linguo-didactic, methods, technologies, language teaching, language development, speech competence, children's literature, foreign literature, principles, functions, literature competence, works of fiction, literature genres.

3. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Метою курсу є: розкрити теоретико-методичні аспекти організації занять з розвитку рідного мовлення в закладі дошкільної освіти; сформувати у студентів уміння і навички ефективного поєднання на практиці теоретичних знань з інноваційними педагогічними методиками й технологіями навчання дітей рідної мови; ознайомити студентів із ідейно-естетичним багатством художніх творів-зразків української та зарубіжної літератури, що входять у коло читання дітей дошкільного віку, методикою вивчення дітьми творів різних жанрів; озброїти майбутніх вихователів уміннями та навичками виразного читання дитячих творів.

Завданнями курсу є:

- ознайомити з теоретичними засадами навчання дітей рідної мови, ознайомлення з дитячою літературою;
- розкрити технології розвитку мовлення дітей раннього й дошкільного віку в навчально-мовленнєвій і художньо-мовленнєвій діяльності;
- збагатити професійний словник студентів текстами малих жанрів українського фольклору, художніх поетичних і прозових творів;
- навчити складати конспекти занять, дидактичні ігри і вправи, сценарії національних свят з навчання дітей рідної мови, розвитку їхнього мовлення;
- сприяти розвитку в них умінь і навичок самостійно аналізувати і правильно визначати ідейно-композиційний зміст дитячих творів, їх значення для виховання дітей;
- сприяти розвитку у студентів умінь розкривати науково-педагогічні основи творів, створених для дітей; визначати роль і місце книги в розумовому розвитку дітей, їх моральному та естетичному вихованні;
- формувати у студентів уміння виховувати у дітей любов до книги;
- сприяти розвитку і вдосконаленню в них навичок виразного читання поетичних і прозових творів дитячої літератури.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

- ЗК-3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК-4.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК-5.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК-6.** Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК-7.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК-8.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

II. Фахові:

- ФК-1.** Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.
- ФК-2.** Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).
- ФК-5.** Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.
- ФК-7.** Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).
- ФК-9.** Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.
- ФК-11.** Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

ФК-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

ФК-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Програмні результати навчання:

ПРН-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПРН-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку

ПРН-05. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПРН-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПРН-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПРН-09. Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний освітній простір закладу дошкільної освіти.

ПРН-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПРН-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПРН-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПРН-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

4. Передумови для вивчення дисципліни: Українська мова за професійним спрямуванням, Психологія (загальна, дитяча, педагогічна), Педагогіка (загальна, дошкільна, історія дошкільної педагогіки).

5. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Теоретичні засади розвитку мовлення дошкільників. Історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики.

Тема 1. Мовлення як об'єкт вивчення в контексті дитячого розвитку.

Дошкільна лінгводидактика як наука. Предмет, об'єкт, зміст, завдання дошкільної лінгводидактики як навчальної дисципліни. Зв'язок дошкільної лінгводидактики з іншими науками, їх внесок у науку про навчання дітей раннього і дошкільного віку рідної мови. Роль мови й мовлення в житті людини, у становленні та розвитку дитини як особистості. Мовлення в контексті дитячого розвитку. Мовленнєва діяльність (Л. Виготський, І. Зимняя, О.Леонтьєв, С. Рубінштейн). Формування мовленнєвих компетенцій у дошкільників. Розвивальний потенціал мовленнєвого середовища закладу дошкільної освіти й родини. Мовленнєва активність дошкільників.

Тема 2. Теоретичні засади розвитку мовлення. Закономірності мовленнєвого розвитку дітей на етапі дошкільного дитинства.

Методологічні, фізіологічні основи розвитку мовлення дітей на етапі дошкільного дитинства. Вчення І. Павлова про дві сигнальні системи, М. Красногорського, М. Кольцової про становлення другої сигнальної системи в дітей. Психологічна природа мовлення. Психолінгвістика про розвиток мовлення дітей (Л. Калмикова, О. Леонт'єв, Т. Ушакова, О. Шахнарович). Лінгвістичні та лінгводидактичні засади. Закономірності засвоєння дітьми мовлення та принципи навчання дітей рідної мови (Л. Федоренко). Етапи становлення мовлення в дітей дошкільного віку.

Цілі й провідні напрями роботи з розвитку мовлення дошкільників на різних етапах розвитку дошкільної освіти: навчання мови - розвиток мовлення - виховання мовленнєвої особистості. Зміст і завдання роботи з розвитку мовлення в сучасному закладі дошкільної освіти.

Тема 3. Історичні етапи становлення педагогічних систем мовленнєвого розвитку.

Огляд перших педагогічних праць з проблем розвитку мовлення і навчання дітей мови. Погляди Я. Коменського на навчання дітей рідною мовою. І. Срезневський та його книга «Про вивчення рідної мови взагалі та особливо в дитячому віці». Розвиток методики в кінці ХІХ - на початку ХХ століття. Лінгводидактична концепція К. Ушинського. Є. Тихесва та С. Русова — фундатори дошкільної лінгводидактики. Концепція мовної освіти дітей дошкільного віку в Україні. Сучасний етап розвитку вітчизняної та зарубіжної лінгводидактики.

Кредит 2. Теорії і технології розвитку звукової культури мовлення та словника дітей раннього та дошкільного віку.

Тема 4. Специфіка організації мовленнєвої роботи з дітьми раннього віку.

Зміст, завдання і шляхи розвитку мовлення дітей першого, другого, третього років життя. Характеристика методів і прийомів розвитку мовлення. Розвиток розуміння мовлення та стимулювання активного мовлення дітей раннього віку поза заняття.

Тема 5. Методика проведення занять з розвитку рідного мовлення в ранній групі.

Методика проведення занять з розвитку мовлення в ранній групі. Види занять, структура, специфіка проведення.

Тема 6. Компоненти фонетичної компетенції: їх сутність і характеристика.

Закономірності засвоєння звука дитиною. Значення домовних проявів у становленні звукової культури мовлення, їх характеристика. Поняття фонетичної компетенції, звукової культури мовлення, характеристики компонентів.

Методика виховання звукової культури мовлення дітей.

Тема 7. Лексична компетенція: її сутність і характеристика.

Закономірності засвоєння слів. Етапи оволодіння значенням слова. Сутність лексичної компетенції. Завдання і зміст словникової роботи у різних вікових групах. Принципи словникової роботи.

Тема 8. Теорія і технологія розвитку словника дітей.

Характеристика методів і прийомів словникової роботи. Дидактичні ігри з розвитку словника. Методика проведення занять з ознайомлення з якостями та властивостями предметів.

Кредит 3. Теорії і технології розвитку граматичної правильності та зв'язного мовлення дітей дошкільного віку.

Тема 9. Граматична компетенція: її сутність і характеристика.

Загальне поняття про граматичну будову мови. Становлення граматичної будови мовлення в дітей. Закономірності засвоєння граматичних значень у дошкільному дитинстві. Сутність граматичної компетенції. Зміст, завдання, умови формування граматично правильного мовлення дітей дошкільного віку.

Методика проведення занять, застосування лексико-граматичних вправ та ігор із формування граматично правильного мовлення в повсякденному житті та інших заняттях.

Тема 10. Діамонологічна компетенція: її сутність і характеристика.

Передумови оволодіння зв'язним мовленням. Поняття зв'язного мовлення. Види зв'язного мовлення. Особливості засвоєння дітьми зв'язного мовлення. Сучасні дослідження проблеми розвитку зв'язного мовлення та технології навчання. Змістове наповнення поняття «діамонологічна компетенція».

Завдання і зміст розвитку діалогічного мовлення в закладі дошкільної освіти. Методика проведення бесід і полілогів, їх структура. Вимоги до запитань та відповідей на запитання дітей.

Тема 11. Методика навчання переказу дошкільників.

Методика навчання дошкільників переказу літературних творів. Специфіка занять з навчання дошкільників переказу. Вимоги до відбору текстів для навчання переказу. Особливості формулювання запитань за текстом художнього твору. Підвищення вимог до якості переказу дітей старшого дошкільного віку.

Тема 12. Методика навчання дітей різних типів розповіді.

Види розповіді. Навчання розповідання за картинами, іграшками. Види занять з розвитку творчого розповідання. Керівництво складанням історій за опорними словами, придумування початку та кінцівок до заданих текстів, за планом. Методика розвитку креативності мовлення в дітей.

Кредит 4. Організаційно-методичні основи мовленнєвої роботи в закладі дошкільної освіти.

Тема 13. Організаційно-методична робота в закладі дошкільної освіти з мовленнєвого розвитку дошкільників.

Роль завідувача і методиста в організації роботи з розвитку мовлення дітей в закладі дошкільної освіти. Зміст методичного і дидактичного матеріалу з розвитку мовлення дітей у методичному кабінеті. Планування й облік роботи з розвитку мовлення. Вимоги до планування занять з розвитку мовлення (спрямування, тематика, дидактичні цілі, динамічність, комплексний підхід до розв'язання завдань з розвитку мовлення на заняттях). Плани проведення методичних консультацій для вихователів.

Тема 14. Теорія та технологія підготовки дітей до грамоти та читання.

Історичний огляд методів навчання грамоти. Сучасний звуковий аналітико-синтетичний метод навчання грамоти. Експериментальні дослідження навчання грамоти дітей дошкільного віку у ХХ ст. Методика навчання дітей читати.

Тема 15. Наступність роботи закладу дошкільної освіти та Нової української школи з питань розвитку мовлення дітей.

Наступність у працях учених. Наступність і перспективність мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку та учнів першого класу.

Кредит 5. Організація художньо-мовленнєвої діяльності в закладі дошкільної освіти

Тема 16. Художньо-мовленнєва діяльність як педагогічна категорія. Сутність, структура, методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей.

Функції художньо-мовленнєвої діяльності. Короткий історичний огляд вивчення проблеми художньо-мовленнєвої діяльності у вітчизняній та зарубіжній лінгводидактиці. Педагогічний внесок К. Ушинського, С. Русової, О. Лещенко, А. Богуш, Н. Гавриш у розробку цієї проблеми. Художньо-мовленнєва компетенція як комплексна характеристика особистості. Завдання формування художньо-мовленнєвої компетенції в закладі дошкільної освіти. Організовані та неорганізовані форми художньо-мовленнєвої діяльності, їх використання в різних вікових групах.

Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності. Зміст діагностувальних методик виявлення рівнів сформованості навичок художньо-мовленнєвої діяльності.

Тема 17. Методика організації образотворчо-мовленнєвої, театральної-ігрової та театральної-мовленнєвої діяльності дітей.

Твір образотворчого мистецтва як продукт вербалізації внутрішнього світу митця. «Графічне мовлення». Способи взаємозв'язку мовленнєвого й образотворчого видів діяльності та зумовлені типи зв'язних висловлювань дітей. Дослідження Т. Постоян, С. Ласунової, Р. Чумічової. Використання творів живопису як ілюстрації до літературних творів. Ілюстрації, їх види. Критерії визначення рівня образотворчо-мовленнєвої компетенції.

Дослідження різних аспектів театралізованої та театральної-мовленнєвої діяльності дітей в Україні (Л. Артемова, О. Аматыєва, В. Захарченко, Н. Гавриш та ін.). Види театрів: настільний, картонажний, ляльковий, театр іграшок, тіньовий, фланелеграф, пальчиковий театр, театр живих тіней, «театральна антресоль». Методика їх використання в різних вікових групах.

Кредит 6. Теоретико-методичні засади курсу «Дитяча література»

Тема 18. Дитяча література як складова частина художньої літератури

Поняття «художня література», «дитяча література», «література для дітей дошкільного віку». Дитяча література як складова частина художньої літератури. Специфічні особливості дитячої літератури. Основи теорії літератури (тема, ідея, сюжет, композиція, образна система тощо). Поняття про дитячий фольклор, специфіку його творення, жанри. Наукова класифікація дитячого фольклору. Малі фольклорні жанри (загадки, прислів'я, приказки, лічилки, скоромовки та ін.), їх характеристика. Українські народні казки: визначення, класифікація, жанрові особливості.

Тема 19. Дитяча література ХІХ століття

Загальна характеристика української дитячої літератури ХІХ століття.

Творчість Тараса Шевченка. Погляди великого українського поета на освіту й виховання молодого покоління. Пейзажна лірика Т. Шевченка («Тече вода з-під явора», «Ой, діброво, темний гаю», «Дивлюсь, аж світає», «Реве та стогне Дніпр широкий», «Садок вишневий коло хати» та ін.). Яків Щоголів («Хата», «Осінь», «Степ», «Тестамент»). Дитячі оповідання й казки Євгенії Ярошинської («Найбільший скарб», «Квіти», «Мотили»).

Тема 20. Байки в дитячій літературі

Жанрова специфіка байки. Байки Леоніда Глібова в дитячому читанні. Ліричні вірші Л. Глібова. Байки Юрія Федьковича («Горда качка»). Байки Бориса Грінченка («Швидка робота», «Сорока», «Кури та ластівка»). Виховне та освітнє значення байок для дітей.

Тема 21. Українська дитяча література другої половини ХІХ - початку ХХ століття

Життєвий і творчий шлях Олени Пчілки (Ольги Драгоманової-Косач). Внесок письменниці в розвиток дитячої літератури. Жанрова різноманітність творів письменниці для дітей.

Тематичне і жанрове розмаїття творів Лесі Українки. Поезія («Як дитиною, бувало...», «Мамо, іде вже зима», «Вишеньки», «Літо краснеє минуло», «Тиша морська», «На зеленому горбочку») та казки («Біда навчить», «Лілея») Лесі Українки в дитячому читанні, їх дидактичне значення.

Педагогічна діяльність Івана Франка. Відображення вимог до дитячої літератури і дитячого читання у статтях «Жінка – мати» (розділ «Лектура для дітей»), «Байка про байку». Ідейно-тематичне і жанрове багатство творів Івана Франка для дітей. Дидактична і виховна спрямованість казок І. Франка. Цикл «Коли ще звірі говорили».

Зв'язок творчості Михайла Коцюбинського для дітей з його педагогічним досвідом. Оповідання («Харитя», «Ялинка») та казки письменника («Про двох цапків», «Дві кізочки», «Івасик і Тарасик», «Десять робітників», «Брати-місяці»), їх значення в моральному вихованні дітей.

Педагогічна діяльність Бориса Грінченка. Оповідання письменника для дітей «Мудра кицька», «Собака гріється», «Кицька грає», «Риби приятелюють», «Добра наука», «Як тигра

лікували», «Кішка та папуга», «Розумна вівця», «Звірі дякують лікарям за поміч», «Собака рятує хазяїна». Дидактична спрямованість казок Б. Грінченка («Зайці та жаби», «Два Морози», «Сірко», «Три бажання», «Дівчинка Леся» та ін.).

Кредит 7. Українська та зарубіжна дитяча література

Тема 22. Українські дитячі твори для дітей першої половини ХХ століття

Загальна характеристика української дитячої літератури ХХ століття.

Тематичне багатство творів Степана Васильченка для дітей («Неслухняний глечик», «Мандрівка з чумаками» та ін.).

Тематичне і жанрове розмаїття поетичних творів Олександра Олеся для дітей («Білі гуси летять над луками», «Щиглик», «Ялинка», «Ліс восени», «Колискова», «Спи, дитиночко кохана», «О моя дитино», «Все навколо зеленіє», «Пісня», «Два хлопчики на ставочку», «Давно вже літєчко пройшло», «Зима», «На Різдво горить ялинка» та ін.).

Життєвий і творчий шлях Марійки Підгірянки. Тематичне розмаїття творів поетеси для наймолодших читачів («Їде віз з гори в долину», «Мій дідусь старенький», «Моя мама», «Де нам наймиліше». Збірка «Безконечні казочки». Зв'язок із фольклором, щедре використання народних традицій. Загадки поетеси для дітей. Значення їх у розвитку дітей.

Тема 23. Українська дитяча поезія та проза для дітей II половини ХХ століття

Життєвий і творчий шлях Н. Забіли. Жанрова різноманітність творів письменниці для дітей. Тема раннього дитинства у творчості Н. Забіли («Ясоччина книжка», «Про дівчинку Маринку», «Катруся велика», «Катруся і Павлусь», «Ми із братиком», «Про дівчинку, яка нічого не їла», «Марина Дмитрівна», «Скільки нас?», «Мамине свято», «У космосі», «Барвінок», «Гусінь»). Цикл «Навесні та влітку», «Восени та взимку», «Проліски», «Прогулянка до лісу», «Дванадцять місяців», «Казки лісової кринички». Майстерність письменниці у змалюванні краси і багатств природи. Пізнавальне та естетичне значення віршів про природу. Щедре використання сюжетів та образів дитячого фольклору. «Весела абетка», «Веселий рахунок» – енциклопедія для маленьких дітей.

Творчість Оксани Іваненко для дітей. Казки письменниці про дітей («Що Ромко їв?», «Няв-няв», «Кульбабка», «Бурулька», «На добраніч», «Сандалики, повна скорість», «Великі очі», «Чудесна квітка»). Казка «Галочка».

Життєвий і творчий шлях Марії Познанської. Збірка віршів Марії Познанської «Мій квітник». Тематичне багатство поезій для найменших читачів «Ой котику-коточку», «Жоза», «Корівка», «Моя ляля», «Здрастуй, сонечко», «Моїй мамі», «Журавлі летять», «Ромашка» та ін. Відображення теми любові до праці у збірці «Про золоті руки». Пізнавальне та виховне значення поезій для дітей.

Тематика творів Платона Воронька для дітей. Збірки «Читаночка», «Малюкам – соколятам», «Сніжна зіронька горить», «Облітав журавель», «До нас наближаються зорі», «Колісанки», «Всім по сім». Актуальність тематики віршів. Змалювання картин дитинства, праці. Майстерність поетичних мініатюр. Казки П. Воронька («Чотири вітри», «Спір», «Цап-забіяка», «Лісовий гомін», «Лісова казка», «Казка про сніжину-краплину», «Казка про незвичайні покупки» та ін.). Використання фольклорних традицій. Образність, гумор, дотепність.

Тематичне розмаїття творів Грицька Бойка для наймолодших читачів («Хлюп, хлюп, водиченько», «Маля-немовля», «Бублики», «Морозець, морозець...», «Дощик, дощик...», «Ясне сонечко не гріє», «Перші крапельки весни», «Сонечко» та ін.). Вірші Г. Бойка («Коник», «А ми шпаківні будували», «Дятел», «Соловейко», «Посадила я берізку», «На санчатах», «Зимова пісенька», «Для мамі», «Де п'ятий?», «Здоровим будь!», «Я вже велика дівчинка», «Де носовичок?» та ін.).

Твори Катерини Перелісної для дитячого читання (вірші «Тупу, тупу, тупенята», «Дибубу-дибубу-дибки», «Курка і курчатка», «Дощик», «Для потішечки», «До річки», «Черевички», «Талюся», «У маленької онучки», «Маленька», «Проворні», «До садочка», «Сестрички», «Швачка» та ін.).

Творчість Романа Завадовича для дошкільнят. Вірші письменника «Вмиєм, діти, личка!», «Лялечка», «Песик і киця», «Листопад», «Великодні гості», «Українська мова», «Радість України», «Наша коломийка», «Я Шевченка поважаю», «Українські діти» та ін.. Оповідання «Ната». Казки «Як куцик і павучок віддячилися мишці» та ін.

Літературна спадщина Анатолія Камінчука для дітей (збірки «Равлик_павлик», «Трамвайчик», «Веселе полювання», «Ластівки»).

Творчість Тамари Коломієць для дітей (збірки «Зоопарк від А до Я», «Найперша стежечка», «Хиталочка-гойдалочка» та ін.).

Поетичні твори Анатолія Костецького.

Життєвий і творчий шлях Василя Сухомлинського. Жанрова і тематична різноманітність творів письменника («Ледача подушка», «Петрик, собака і кошеня», «Конвалія в саду», «Хто свічки засвітив?», «Я вирощу внучку, дідусю», «А хто ж вам казку розповідає, бабусю?», «Втрачений день», «Кмітливий скляр» та ін.).

Твори Віктора Кави для дітей («Юрків подарунок», «Добраніч, мамочко!», «Твір», «Він живий!», «Я і мій телевізор» та ін.).

Твори Василя Чухліба в дитячому читанні. Оповідання «Як сонце сходить», «Брилик», «Голубий дощик», «Чи далеко до осені», «Велика сила», «Обруч».

Виховне та освітнє значення творів українських прозаїків II половини XX століття.

Тема 24. Українська література для дітей кінця XX - початку XXI століття

Життєвий і творчий шлях Дмитра Павличка. Збірки поезій і казок для дітей («Звернення», «Мрія», «Золотий олень», «Дядько Дош», «Де найкраще місце на землі», «Обруч», «Смерічка», «Плесо», «Калачі», «Осінь», «Нічний гість» та ін.).

Життєвий і творчий шлях Ліни Костенко. Збірка творів для наймолодших читачів «Бузиновий цар».

Поет і педагог Степан Жупанин. Тематичне багатство творів поета для найменших читачів («Помідорчик», «Колосочки», «Сонячні зайчики», «Журавлик», «Перукар». Збірки «Зорі над Карпатами», «Променисті колоски», «Лісові годинники»). Казка «Подорожник».

Твори Миколи Сингаївського в дитячому читанні. Виховне та освітнє значення творів письменника для дітей. Вірші «Як ходила гуска жати», «Ведмідь малює», «Сливка», «Вересень», «Гречана каша», «Садівник», «Мати-Україна», «Спитала мати в сонця...», «Квіти пам'яті», «Марічка і звичка» та ін.. Оповідання та казки М. Сингаївського для дітей дошкільного віку («Про їжачкову книжку», «Звідки в їжака колючки», «Їжачок-співачок», «Їжачок і струмок», «Їжачок-помічник», «Як їжачок над лугом літає» та ін.).

Тематичне розмаїття творів Ігоря Січовика (вірші «Виховані діти», «Хвалько», «Є у мене вірний друг», «Грашки», «Страшний вовк», «Півникова пригода», «Череха», «Вуж», «Огірок», «Цибуля», «Реп'яшок», «Листопад», «Загадкова підкова», «Земля», «Дніпро», «Колискова від журавлика» та ін.) оповідання «Хліб чи халва?»).

Казки Івана Андрусяка.

Тема 25. Література рідного краю для дітей

Дніпрова Чайка – творчість для дітей.

Гуморески Павла Глазового.

Творчість Миколи Вінграновського для дітей.

Віра Марущак – оповідання для дітей.

Дитяча поезія Валерія Бойченка.

Новели та оповідання Сергія Цушка.

Поезії Дмитра Кременя для дітей.

Тема 26. Зарубіжна літературна казка

Зарубіжна література в дитячому читанні. Французька літературна казка. Твори Ш. Перро для дітей («Червона Шапочка», «Кіт у чоботях», «Хлопчик-мізинчик» «Зачарована красуня», «Попелюшка, або кришталевий черевичок»). Фольклорна основа. Захоплювальні сюжети, яскраві образи, стиль і мова казок.

Німецькі літературні казки братів Грімм («Бременські музиканти», «Вовк та семеро козенят», «Шість лебедів», «Попелюшка», «Горщик каші», «Мішок хитрощів»). Багатство змісту, відображення народного життя, мрій про краще майбутнє в казках. Уславлення працьовитості, охайності, кмітливості. Гумор і сатира як засіб створення комічного.

Казки Г. Андерсена в дитячому читанні («Гидке каченя», «Соловей», «Дюймовочка», «Непохитний олов'яний солдатик», «Снігова королева» та ін.), їх виховне значення.

6. Структура навчальної дисципліни Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усьо го	у тому числі				
		л	П	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Теоретичні засади розвитку мовлення дошкільників. Історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики.						
Тема 1. Мовлення як об'єкт вивчення в контексті дитячого розвитку.	9	2	1	-	-	6
Тема 2. Теоретичні засади розвитку мовлення. Закономірності мовленнєвого розвитку дітей на етапі дошкільного дитинства.	5	-	1	-	-	4
Тема 3. Історичні етапи становлення педагогічних систем мовленнєвого розвитку.	16	2	2	-	-	12
Разом:	30	4	4	-	-	22
Кредит 2. Теорії і технології розвитку звукової культури мовлення та словника дітей раннього та дошкільного віку.						
Тема 4. Специфіка організації мовленнєвої роботи з дітьми раннього віку.	5	-	1	-	-	4
Тема 5. Методика проведення занять з розвитку рідного мовлення в ранній групі.	5	-	1	-	-	4
Тема 6. Компоненти фонетичної компетенції: її сутність і характеристика.	6	2	2	-	-	2
Тема 7. Лексична компетенція: її сутність і характеристика.	5	-	1	-	-	4
Тема 8. Теорія і технологія розвитку словника дітей.	9	2	1	-	-	6
Разом:	30	4	6	-	-	20
Кредит 3. Теорії і технології розвитку граматичної правильності та зв'язного мовлення дітей дошкільного віку.						
Тема 9. Граматична компетенція: її сутність і характеристика.	12	2	2	-	-	8
Тема 10. Діамонологічна компетенція: її сутність і характеристика.	8	2	2	-	-	4
Тема 11. Методика навчання переказу дошкільників.	6	-	2	-	-	4
Тема 12. Методика навчання дітей різних типів розповіді.	14	-	-	-	-	4
Разом:	30	4	6	-	-	20

Кредит 4. Організаційно-методичні основи мовленнєвої роботи в закладі дошкільної освіти.						
Тема 13. Організаційно-методична робота в закладі дошкільної освіти з мовленнєвого розвитку дошкільників.	10	-	2	-	-	8
Тема 14. Теорія та технологія підготовки дітей до грамоти та читання.	10	-	2	-	-	8
Тема 15. Наступність роботи закладу дошкільної освіти та Нової української школи з питань розвитку мовлення дітей.	10	-	2	-	-	8
Разом:	30	-	6	-	-	24
Кредит 5. Організація художньо-мовленнєвої діяльності в закладі дошкільної освіти						
Тема 16. Художньо-мовленнєва діяльність як педагогічна категорія. Сутність, структура, методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей.	10	2	2	-	-	6
Тема 17. Методика організації образотворчо-мовленнєвої, театральні-ігрової та театральні-мовленнєвої діяльності дітей.	20	-	4	-	-	16
Разом:	30	2	6	-	-	22
Кредит 6. Теоретико-методичні засади курсу «Дитяча література»						
Тема 18. Дитяча література як складова художньої літератури.	4	2	-	-	-	2
Тема 19. Дитяча література XIX століття	10	-	2	-	-	8
Тема 20. Байки в дитячій літературі	6	-	2	-	-	4
Тема 21. Українська дитяча література другої половини XIX - початку XX століття	10	-	4	-	-	6
Разом:	30	2	8	-	-	20
Кредит 7. Українська та зарубіжна дитяча література						
Тема 22. Українські дитячі твори для дітей першої половини XX століття	5	1	2	-	-	2
Тема 23. Українська дитяча поезія та проза для дітей другої половини XX століття	9	1	4	-	-	2
Тема 24. Українська література для дітей кінця XX - початку XXI століття	7	1	4	-	-	2
Тема 25. Література рідного краю для дітей	5	1	2	-	-	2
Тема 26. Зарубіжні літературні казки - дітям	4	-	2	-	-	2
Разом:	30	4	14	-	-	10
Усього годин:	210	20	50	-	-	140

Заочна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усьо го	у тому числі				
		л	П	лаб	інд	сп
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Теоретичні засади розвитку мовлення дошкільників. Історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики.						
Тема 1. Мовлення як об'єкт вивчення в контексті дитячого розвитку.	8	2	-	-	-	6
Тема 2. Теоретичні засади розвитку мовлення. Закономірності мовленнєвого розвитку дітей на етапі дошкільного дитинства.	8	-	-	-	-	8
Тема 3. Історичні етапи становлення педагогічних систем мовленнєвого розвитку.	14	-	2	-	-	12
Разом:	30	2	2	-	-	26
Кредит 2. Теорії і технології розвитку звукової культури мовлення та словника дітей раннього та дошкільного віку.						
Тема 4. Специфіка організації мовленнєвої роботи з дітьми раннього віку.	6	-	-	-	-	6
Тема 5. Методика проведення занять з розвитку рідного мовлення в ранній групі.	5	-	1	-	-	4
Тема 6. Компоненти фонетичної компетенції: їх сутність і характеристика.	5	1	-	-	-	4
Тема 7. Лексична компетенція: її сутність і характеристика.	6	-	-	-	-	6
Тема 8. Теорія і технологія розвитку словника дітей.	8	1	1	-	-	6
Разом:	30	2	2	-	-	26
Кредит 3. Теорії і технології розвитку граматичної правильності та зв'язного мовлення дітей дошкільного віку.						
Тема 9. Граматична компетенція: її сутність і характеристика.	9	1	-	-	-	8
Тема 10. Діамонологічна компетенція: її сутність і характеристика.	7	-	1	-	-	6
Тема 11. Методика навчання переказу дошкільників.	6	-	-	-	-	6
Тема 12. Методика навчання дітей різних типів розповіді.	8	1	1	-	-	6
Разом:	30	2	2	-	-	26
Кредит 4. Організаційно-методичні основи мовленнєвої роботи в закладі дошкільної освіти.						
Тема 13. Організаційно-методична робота в закладі дошкільної освіти з мовленнєвого розвитку дошкільників.	8	-	-	-	-	8
Тема 14. Теорія та технологія підготовки дітей до грамоти та читання.	12	-	-	-	-	12
Тема 15. Наступність роботи закладу дошкільної освіти та Нової української школи з питань розвитку мовлення дітей.	10	-	-	-	-	10

Разом:	30	-	-	-	-	30
Кредит 5. Організація художньо-мовленнєвої діяльності в закладі дошкільної освіти						
Тема 16. Художньо-мовленнєва діяльність як педагогічна категорія. Сутність, структура, методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей.	12	-	-	-	-	12
Тема 17. Методика організації образотворчо-мовленнєвої, театральної-ігрової та театральної-мовленнєвої діяльності дітей.	18	-	2	-	-	16
Разом:	30	-	2	-	-	28
Кредит 6. Теоретико-методичні засади курсу «Дитяча література»						
Тема 18. Дитяча література як складова художньої літератури.	7	1	-	-	-	6
Тема 19. Дитяча література XIX століття	7	-	-	-	-	7
Тема 20. Байки в дитячій літературі	6	-	-	-	-	6
Тема 21. Українська дитяча література другої половини XIX - початку XX століття	10	-	-	-	-	10
Разом:	30	1	-	-	-	29
Кредит 7. Українська та зарубіжна дитяча література						
Тема 22. Українські дитячі твори для дітей першої половини XX століття	6	-	-	-	-	6
Тема 23. Українська дитяча поезія та проза для дітей другої половини XX століття	7	1	-	-	-	6
Тема 24. Українська література для дітей кінця XX - початку XXI століття	6	-	1	-	-	5
Тема 25. Література рідного краю для дітей	6	-	1	-	-	5
Тема 26. Зарубіжні літературні казки - дітям	5	-	-	-	-	5
Разом:	30	1	2	-	-	27
Усього годин:	210	8	10	-	-	192

**7. Теми лекційних занять
Денна форма навчання**

№	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретичні засади розвитку мовлення дошкільників. Історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики.		
1	Тема 1. Мовлення як об'єкт вивчення в контексті дитячого розвитку.	2
2	Тема 3. Історичні етапи становлення педагогічних систем мовленнєвого розвитку.	2
Кредит 2. Теорії і технології розвитку звукової культури мовлення та словника дітей дошкільного віку.		
3	Тема 6. Компоненти фонетичної компетенції: їх сутність і характеристика.	2
4	Тема 8. Теорія і технологія розвитку словника дітей.	2

Кредит 3. Теорії і технології розвитку граматичної правильності та зв'язного мовлення дітей дошкільного віку.		
5	Тема 9. Граматична компетенція: її сутність і характеристика.	2
6	Тема 10. Діамонологічна компетенція: її сутність і характеристика.	2
Кредит 5. Організація художньо-мовленнєвої діяльності в закладі дошкільної освіти		
7	Тема 16. Художньо-мовленнєва діяльність як педагогічна категорія. Сутність, структура, методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей.	2
Кредит 6. Теоретико-методичні засади курсу «Дитяча література»		
8	Тема 18. Дитяча література як складова художньої літератури.	2
Кредит 7. Українська та зарубіжна дитяча література		
9	Тема 22. Українські дитячі твори для дітей першої половини ХХ століття	1
10	Тема 23. Українська дитяча поезія та проза для дітей другої половини ХХ століття	1
11	Тема 24. Українська література для дітей кінця ХХ - початку ХХІ століття	1
12	Тема 25. Література рідного краю для дітей	1
Разом:		20

Заочна форма навчання

№	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретичні засади розвитку мовлення дошкільників. Історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики.		
1	Тема 1. Мовлення як об'єкт вивчення в контексті дитячого розвитку.	2
Кредит 2. Теорії і технології розвитку звукової культури мовлення та словника дітей дошкільного віку.		
2	Тема 6. Компоненти фонетичної компетенції: їх сутність і характеристика.	1
3	Тема 8. Теорія і технологія розвитку словника дітей.	1
Кредит 3. Теорії і технології розвитку граматичної правильності та зв'язного мовлення дітей дошкільного віку.		
4	Тема 9. Граматична компетенція: її сутність і характеристика.	1
5	Тема 12. Методика навчання дітей різних типів розповіді.	1
Кредит 5. Організація художньо-мовленнєвої діяльності в закладі дошкільної освіти		
6	Тема 17. Методика організації образотворчо-мовленнєвої, театральної-ігрової та театральної-мовленнєвої діяльності дітей.	
Кредит 6. Теоретико-методичні засади курсу «Дитяча література»		
7	Тема 18. Дитяча література як складова художньої літератури.	1
Кредит 7. Українська та зарубіжна дитяча література		
8	Тема 23. Українська дитяча поезія та проза для дітей другої половини ХХ століття	1
Разом:		8

8. Теми семінарських занять програмою не передбачено

**9. Теми практичних занять
Денна форма навчання**

№	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретичні засади розвитку мовлення дошкільників. Історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики.		
1	Тема 1. Мовлення як об'єкт вивчення в контексті дитячого розвитку.	1
2	Тема 2. Теоретичні засади розвитку мовлення. Закономірності мовленнєвого розвитку дітей на етапі дошкільного дитинства.	1
3	Тема 3. Історичні етапи становлення педагогічних систем мовленнєвого розвитку	2
Кредит 2. Теорії і технології розвитку звукової культури мовлення та словника дітей дошкільного віку.		
4	Тема 4. Специфіка організації мовленнєвої роботи з дітьми раннього віку.	1
5	Тема 5. Методика проведення занять з розвитку рідного мовлення в ранній групі.	1
6	Тема 6. Компоненти фонетичної компетенції: їх сутність і характеристика.	2
7	Тема 7. Лексична компетенція: її сутність і характеристика.	1
8	Тема 8. Теорія і технологія розвитку словника дітей.	1
Кредит 3. Теорії і технології розвитку граматичної правильності та зв'язного мовлення дітей дошкільного віку.		
9	Тема 9. Граматична компетенція: її сутність і характеристика.	2
10	Тема 10. Діамонологічна компетенція: її сутність і характеристика.	2
11	Тема 11. Методика навчання переказу дошкільників.	2
Кредит 4. Організаційно-методичні основи мовленнєвої роботи в закладі дошкільної освіти.		
12	Тема 13. Організаційно-методична робота в закладі дошкільної освіти з мовленнєвого розвитку дошкільників.	2
13	Тема 14. Теорія та технологія підготовки дітей до грамоти та читання.	2
14	Тема 15. Наступність роботи закладу дошкільної освіти та Нової української школи з питань розвитку мовлення дітей.	2
Кредит 5. Організація художньо-мовленнєвої діяльності в закладі дошкільної освіти		
15	Тема 16. Художньо-мовленнєва діяльність як педагогічна категорія. Сутність, структура, методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей.	2
16	Тема 17. Методика організації образотворчо-мовленнєвої, театральної-ігрової та театральної-мовленнєвої діяльності дітей.	4
Кредит 6. Теоретико-методичні засади курсу «Дитяча література»		
	Тема 19. Дитяча література XIX століття	2
17	Тема 20. Байки в дитячій літературі	2
18	Тема 21. Українська дитяча література другої половини XIX - початку XX століття	4
Кредит 7. Українська та зарубіжна дитяча література		
19	Тема 22. Українські дитячі твори для дітей першої половини XX століття	2
20	Тема 23. Українська дитяча поезія та проза для дітей другої половини XX століття	4
21	Тема 24. Українська література для дітей кінця XX - початку XXI	4

	століття	
22	Тема 25. Література рідного краю для дітей	2
23	Тема 26. Зарубіжні літературні казки - дітям	2
	Разом:	50

Заочна форма навчання

№	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретичні засади розвитку мовлення дошкільників. Історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики.		
1	Тема 3. Історичні етапи становлення педагогічних систем мовленнєвого розвитку	2
Кредит 2. Теорії і технології розвитку звукової культури мовлення та словника дітей дошкільного віку.		
2	Тема 5. Методика проведення занять з розвитку рідного мовлення в ранній групі.	1
3	Тема 8. Теорія і технологія розвитку словника дітей.	1
Кредит 3. Теорії і технології розвитку граматичної правильності та зв'язного мовлення дітей дошкільного віку.		
4	Тема 9. Граматична компетенція: її сутність і характеристика.	1
5	Тема 12. Методика навчання дітей різних типів розповіді.	1
Кредит 5. Організація художньо-мовленнєвої діяльності в закладі дошкільної освіти		
6	Тема 17. Методика організації образотворчо-мовленнєвої, театральної-ігрової та театральної-мовленнєвої діяльності дітей.	2
Кредит 7. Українська та зарубіжна дитяча література		
7	Тема 24. Українська література для дітей кінця ХХ - початку ХХІ століття	1
8	Тема 25. Література рідного краю для дітей	1
	Разом:	10

10. Теми лабораторних занять програмою не передбачено

**11. Самостійна робота
Денна форма навчання**

№	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретичні засади розвитку мовлення дошкільників. Історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики		
1	Тема 1. Мовлення як об'єкт вивчення в контексті дитячого розвитку.	6
2	Тема 2. Теоретичні засади розвитку мовлення. Закономірності мовленнєвого розвитку дітей на етапі дошкільного дитинства.	4
3	Тема 3. Історичні етапи становлення педагогічних систем мовленнєвого розвитку	12
Кредит 2. Теорії і технології розвитку звукової культури мовлення та словника дітей дошкільного віку		
4	Тема 4. Специфіка організації мовленнєвої роботи з дітьми раннього віку.	4
5	Тема 5. Методика проведення занять з розвитку рідного мовлення в ранній групі.	4
6	Тема 6. Компоненти фонетичної компетенції: їх сутність і характеристика.	2
7	Тема 7. Лексична компетенція: її сутність і характеристика.	4

8	Тема 8. Теорія і технологія розвитку словника дітей.	6
Кредит 3. Теорії і технології розвитку граматичної правильності та зв'язного мовлення дітей дошкільного віку		
9	Тема 9. Граматична компетенція: її сутність і характеристика.	8
10	Тема 10. Діамонологічна компетенція: її сутність і характеристика.	4
11	Тема 11. Методика навчання переказу дошкільників.	4
12	Тема 12. Методика навчання дітей різних типів розповіді.	4
Кредит 4. Організаційно-методичні основи мовленнєвої роботи в ЗДО		
13	Тема 13. Організаційно-методична робота в закладі дошкільної освіти з мовленнєвого розвитку дошкільників.	8
14	Тема 14. Теорія та технологія підготовки дітей до грамоти та читання.	8
15	Тема 15. Наступність роботи закладу дошкільної освіти та Нової української школи з питань розвитку мовлення дітей.	8
Кредит 5. Організація художньо-мовленнєвої діяльності в ЗДО		
16	Тема 16. Художньо-мовленнєва діяльність як педагогічна категорія. Сутність, структура, методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей.	6
17	Тема 17. Методика організації образотворчо-мовленнєвої, театральної-ігрової та театральної-мовленнєвої діяльності дітей.	16
Кредит 6. Теоретико-методичні засади курсу «Дитяча література»		
18	Тема 18. Дитяча література як складова художньої літератури.	2
19	Тема 19. Дитяча література XIX століття	8
20	Тема 20. Байки в дитячій літературі	4
21	Тема 21. Українська дитяча література другої половини XIX - початку XX століття	6
Кредит 7. Українська та зарубіжна дитяча література		
22	Тема 22. Українські дитячі твори для дітей першої половини XX століття	2
23	Тема 23. Українська дитяча поезія та проза для дітей другої половини XX століття	2
24	Тема 24. Українська література для дітей кінця XX - початку XXI століття	2
25	Тема 25. Література рідного краю для дітей	2
26	Тема 26. Зарубіжні літературні казки - дітям	2
	Разом:	140

Заочна форма навчання

№	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретичні засади розвитку мовлення дошкільників. Історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики		
1	Тема 1. Мовлення як об'єкт вивчення в контексті дитячого розвитку.	6
2	Тема 2. Теоретичні засади розвитку мовлення. Закономірності мовленнєвого розвитку дітей на етапі дошкільного дитинства.	8
3	Тема 3. Історичні етапи становлення педагогічних систем мовленнєвого розвитку	12
Кредит 2. Теорії і технології розвитку звукової культури мовлення та словника дітей дошкільного віку		
4	Тема 4. Специфіка організації мовленнєвої роботи з дітьми раннього віку.	6
5	Тема 5. Методика проведення занять з розвитку рідного мовлення в ранній групі.	4

6	Тема 6. Компоненти фонетичної компетенції: їх сутність і характеристика.	4
7	Тема 7. Лексична компетенція: її сутність і характеристика.	6
8	Тема 8. Теорія і технологія розвитку словника дітей.	6
Кредит 3. Теорії і технології розвитку граматичної правильності та зв'язного мовлення дітей дошкільного віку		
9	Тема 9. Граматична компетенція: її сутність і характеристика.	8
10	Тема 10. Діамонологічна компетенція: її сутність і характеристика.	6
11	Тема 11. Методика навчання переказу дошкільників.	6
12	Тема 12. Методика навчання дітей різних типів розповіді.	6
Кредит 4. Організаційно-методичні основи мовленнєвої роботи в ЗДО		
13	Тема 13. Організаційно-методична робота в закладі дошкільної освіти з мовленнєвого розвитку дошкільників.	8
14	Тема 14. Теорія та технологія підготовки дітей до грамоти та читання.	12
15	Тема 15. Наступність роботи закладу дошкільної освіти та Нової української школи з питань розвитку мовлення дітей.	10
Кредит 5. Організація художньо-мовленнєвої діяльності в ЗДО		
16	Тема 16. Художньо-мовленнєва діяльність як педагогічна категорія. Сутність, структура, методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей.	12
17	Тема 17. Методика організації образотворчо-мовленнєвої, театральної-ігрової та театральної-мовленнєвої діяльності дітей.	16
Кредит 6. Теоретико-методичні засади курсу «Дитяча література»		
18	Тема 18. Дитяча література як складова художньої літератури.	6
19	Тема 19. Дитяча література XIX століття	7
20	Тема 20. Байки в дитячій літературі	6
21	Тема 21. Українська дитяча література другої половини XIX - початку XX століття	10
Кредит 7. Українська та зарубіжна дитяча література		
22	Тема 22. Українські дитячі твори для дітей першої половини XX століття	6
23	Тема 23. Українська дитяча поезія та проза для дітей другої половини XX століття	6
24	Тема 24. Українська література для дітей кінця XX - початку XXI століття	5
25	Тема 25. Література рідного краю для дітей	5
26	Тема 26. Зарубіжні літературні казки - дітям	5
Разом:		192

12. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

13. Форми поточного та підсумкового контролю

здійснюється за 100-бальною шкалою: **Шкала оцінювання: національна та ECTS**

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (ККР, іспит). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самотійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних робіт, уміння самотійно опрацьовувати тексти, складання конспектів занять з розвитку мовлення та художньої літератури для дітей дошкільного віку, розробка мовленнєвих ігор тощо; здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал (захист рефератів, презентацій).

Завданням підсумкового контролю (ККР, іспит) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється **відмінно**, якщо студент виявив глибокі й систематичні знання з методики організації мовленнєвої діяльності в закладах дошкільної освіти, вміння узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити теоретичні положення із практикою; засвідчив уміння критично оцінювати різні підходи щодо змісту і методики організації мовленнєвої та художньо-мовленнєвої діяльності в закладах дошкільної освіти; оволодів практичними вміннями і навичками застосовувати теоретичні знання щодо організації мовленнєвої та художньо-мовленнєвої діяльності в закладах дошкільної освіти на заняттях та у повсякденному житті; вільно використовує термінологічний апарат мовознавства й літературознавства; володіє навичками виразного читання (в тому числі напам'ять) художніх творів різних жанрів; здатний до розв'язання теоретико-практичних завдань літературознавчої спрямованості; творчо підходить до інтерпретації різних літературних жанрів та демонструє самотійність і оригінальність суджень; методично правильно здійснює літературознавчий аналіз текстів різних жанрів; чітко формулює власну думку та переконливо аргументує її; виявляє високий рівень обізнаності із творами різних жанрів дитячої літератури; матеріал викладає логічно і послідовно.

Студенту виставляється **дуже добре**, якщо студент виявив досить повні знання з методики організації мовленнєвої та художньо-мовленнєвої діяльності в закладах дошкільної освіти, дає правильні, подекуди не повні визначення теоретико-методичних засад навчальної дисципліни; висловлює своє ставлення до різних підходів і теорій щодо змісту і методики організації мовленнєвої та художньо-мовленнєвої діяльності в закладах дошкільної освіти, хоча не завжди критично і переконливо; оволодів вміннями і навичками застосовувати теоретичні знання з методики; матеріал викладає логічно, послідовно, але припускається незначних неточностей у розкритті окремих методичних положень; вільно використовує термінологічний апарат мовознавства й літературознавства; на достатньому рівні володіє навичками виразного читання (в тому числі напам'ять) художніх творів різних жанрів; здатний до розв'язання теоретико-практичних завдань літературознавчої спрямованості, водночас подекуди припускається незначних неточностей; творчо підходить до інтерпретації різних літературних жанрів та демонструє самотійність суджень; виявляє достатній рівень обізнаності із творами різних жанрів дитячої літератури; уміє доводити свою думку; виявляє достатній рівень володіння нормами сучасної української літературної мови,

Студенту виставляється **добре**, якщо студент виявив достатні знання з методики організації мовленнєвої та художньо-мовленнєвої діяльності в закладах дошкільної освіти, дає правильні, подекуди не повні визначення теоретико-методичних засад навчальної дисципліни; оволодів вміннями і навичками застосовувати теоретичні знання з методики; матеріал викладає послідовно, але припускається незначних неточностей у розкритті окремих методичних положень; володіє відповідною термінологією мовознавства й літературознавства; виразно читає (в тому числі напам'ять) твори різних жанрів; уміє доводити свою думку; виявляє достатній рівень обізнаності із творами різних жанрів дитячої літератури, водночас не завжди використовує їх у власному мовленні; виявляє достатній

рівень володіння нормами сучасної української літературної мови; знає формули національного мовленнєвого етикету, водночас не завжди використовує їх у власному мовленні.

Студенту виставляється *задовільно*, якщо студент засвоїв програмовий матеріал із методики організації мовленнєвої та художньо-мовленнєвої діяльності в закладах дошкільної освіти в передбачуваному обсязі і намагається висловити своє ставлення до дискусійних проблем і варіативних програм, хоча й не завжди вміє застосовувати теоретичні знання в конкретних ситуаціях; виявляє розуміння окремих мовознавчих і літературознавчих понять; під керівництвом викладача аналізує художні твори і наводить приклади з них; виявляє навички виразного читання (в тому числі напам'ять) окремих художніх творів; здатний за зразком розв'язувати теоретико-практичні завдання літературознавчої спрямованості; демонструє задовільний рівень обізнаності із творами різних жанрів дитячої літератури, мовленнєвої культури; викладає матеріал непослідовно, неточно із наявними помилками.

Студенту виставляється *мінімальний задовільно*, якщо студент виявив слабкі знання з методики організації мовленнєвої та художньо-мовленнєвої діяльності в закладах дошкільної освіти, з дитячої літератури, називаючи окремі літературознавчі факти; виявляє нерозуміння літературознавчих понять, не завжди правильно пов'язує теоретико-методичні положення із практичною діяльністю в закладах дошкільної освіти; не вміє висловити свою думку та критичні зауваження до запропонованих чинних програм, методики проведення занять з розвитку мовлення; виявляє відсутність умінь і навичок виразного читання, переказування та аналізу художніх творів; демонструє низький рівень мовленнєвої культури; припускається великої кількості помилок у виконанні практичних завдань, при цьому не здатний виправити їх навіть із допомогою викладача; демонструє низький рівень обізнаності із творами різних жанрів дитячої літератури; викладає матеріал з наявними неточностями й помилками.

Оцінка за виконання завдань *самостійної роботи* виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 350 до 700 балів (за 7 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний **розподіл балів, які отримують студенти за 7 крд.**

Поточне оцінювання та самостійна робота																	
Кредит 1		Кредит 2			Кредит 3			Кредит 4									
T1 / T2	T3	T4/T5	T6	T7 / T8	T9	T10	T 11	T 13	T 14	T 15							
50	50	35	35	30	30	35	35	30	35	35							
Поточне оцінювання та самостійна робота											ККР	Нак. бал					
Кредит 5			Кредит 6				Кредит 7										
T 16	T 17	T 17	T 19	T 20	T 21	T 21	T 22	T 23	T 23	T 24	T 24	T 25	T 26	30	700/ 100		
30	35	35	25	25	25	25	10	10	10	10	10	10	10				

***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

14. Методи навчання

Словесні (лекції, дискусії, наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного мовленнєвого матеріалу), *наочні* (розгляд презентацій, таблиць, схем з мовленнєвим матеріалом, спостереження над усним мовленням дитини дошкільного віку, вихователя, в процесі якого з'ясовується рівень сформованості їхньої мовленнєвої компетенції та компетентності), *практичні* (виконання мовленнєво-творчих вправ і завдань за текстами творів дитячої літератури (складання партитури), виразне читання текстів художньої літератури), *проблемні* (метод вирішення проблемних завдань), *дослідницькі* (метод проєктів), *інтерактивні* (робота в малих групах, «Фішбоун», «Кошик ідей», «метод Боно б

капелюхів»), *активні методи навчання* (моделювання професійно-мовленнєвих ситуацій, імітаційно-рольові ігри, проведення «круглих столів»), *кейс-метод*.

Технології: *тренінгові* (корпоративний і комунікативний тренінги), *комунікативно-мовленнєві* (парні інтерв'ю).

Методами демонстрування результатів навчання є: поточні опитування на практичних заняттях, оцінка якості виконання практичних, самостійних завдань, захист презентацій, експрес-опитування, комплексна контрольна робота.

Засобами діагностики є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної роботи, презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи, контрольна комплексна робота.

15. Рекомендована література

Основна

1. Богданець-Білокаленко Н. І. Дитяча література. Біографії українських письменників II половини XIX – початку XXI століття. Київ.: КУ імені Бориса Грінченка, 2012. 92 с.
2. Богданець-Білокаленко Н. І. Дитяча література. Твори українських письменників II половини XX ст. – початку XXI ст. : навч. посіб. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2011. 480 с.
3. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика: підручник для ВНЗ. Київ: Вища школа, 2011. 704 с.
4. Богуш А. М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш, О. В. Саприкіна. Київ: Слово, 2009, 407 с.
5. Дошкільна лінгводидактика: хрестоматія / Укл. А.М. Богуш. Київ : Слово, 2006. 746 с.
6. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років: монографія. Київ : Слово, 2015. 376 с.
7. Богуш А. М., Луцан Н. І. Мовленнєво-ігрова діяльність дітей дошкільного віку: мовленнєві ігри, вправи, ситуації. Київ : Слово, 2014.
8. Богуш А. М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. Харків: Ранок, 2015. 176 с.
9. Богуш А., Гавриш Н, Котик Т. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах: підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. Київ: Видавничий дім «Слово», 2006. 304 с.
10. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк ; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, Н. І. Богданець-Білокаленко [та ін.]; наук. ред. Г. В. Беленька, М. А. Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 440 с.
11. Качак Т. Б., Круль Л. М. Зарубіжна література для дітей: підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2014. 416 с.
12. Крутій К. Л. Дошкільна лінгводидактика : словник-довідник : понад 600 термінів, понять та назв / Упор. А. М. Богуш, К. Л. Крутій. Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2014. 200 с.
13. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 752 с.
14. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. Київ : Українська академія дитинства, 2021. 80 с.
15. Я у світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / Аксьонова О. П., Аніщук А. М., Артемова Л. В. [та ін.]; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. 488 с.

Допоміжна

1. Авраменко О. 100 експрес-уроків української : навч. посібник 2-ге вид. Київ : Книголав, 2016. 192 с.
2. Авраменко О. Українська за 20 уроків : навч. посібник 2-ге вид. Київ : Грамота, 2016. 112 с.
3. Аніщук А. М. Оптимізація мовленнєвого самовираження старших дошкільників: метод, посіб. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2008. 63 с.
4. Богданець-Білоskalенко Н. І. Дитяча література. Твори українських письменників II половини ХХ ст. – початку ХХІ ст. : навч. посіб. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2011. 480 с.
5. Богданець-Білоskalенко Н. І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч. посіб. для роботи з дітьми у дошкільн. навч. закладах / Упор. Н. І. Богданець-Білоskalенко. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2012. 728 с.
6. Богуш А. М., Попова І. І. Розвиток образного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами поетичного гумору : навч. посіб. Київ : Вид-ий Дім «Слово», 2014. 200 с.
7. Богуш А., Гавриш Н. Оптимізація мовленнєвої роботи з дітьми в розвивальному середовищі дошкільного навчального закладу. *Дошкільне виховання*, 2012. № 10. С. 5 – 9.
8. Вашуленко М. С. Методика навчання української мови в початковій школі. Київ : Літера ЛТД, 2011. 364 с.
9. Гавриш Н. В. Розвиток мовленнєвої творчості в дошкільному віці. Донецьк: ТОВ «Лебідь», 2001. 218 с.
10. Горбунова Н. В. Теорія і практика лексичного розвитку дошкільників : монографія. Ялта : РВВ КГУ, 2009. 335 с.
11. Допитливим чомучкам : Книга для читання дітям п'ятого року життя / А. А. Ємець та ін.; заг. ред. О. В. Дзежей. Харків : Вид. група «Основа», 2007.
12. 5. Живлюща сила Ємигії: літературна антологія Миколаївщини / гол. ред В. І. Шуляр; укл. І. Ю. Береза, П. М. Водяна, В. І. Марущак та ін. Миколаїв: Іліон, 2014. 412 с.
13. Зарубіжна література для дітей: хрестоматія / упоряд.: А. І. Мовчун [та ін.]. Київ: Арій, 2011. 592 с.
14. Калмикова Л. О. Психологія формування мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку. Київ : Фенікс, 2008. 497 с.
15. Калмикова Л. О. Розвиток мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку: діагностико-розвивальна програма. Переяслав-Хмельницький : ПП «СКД», 2010. 212 с.
16. Калмикова Л. О. Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку: монографія / Л. О. Калмикова, Н. В. Марченко, С. Д. Дем'яненко, Л. А. Порядченко. Київ: Вид-во «ПП Медведєв», 2007. 304 с.
17. Крутій К. Л. Конспекти занять із художньо-мовленнєвої діяльності дітей середнього дошкільного віку / К.Л. Крутій, О.П. Кулинич, Н.В. Погрібняк. Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2009. 164 с.
18. Лохвицька Л., Андрющенко Т. Барвисте життя. Хрестоматія з читання для дітей дошкільного віку. Київ: Видавничий дім «Мандри», 2014. 344 с.
19. Луцан Н. І. Розвиток мовлення дітей в ігровій діяльності : навч-метод. посіб. Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2008. 168 с.
20. Омеляненко А. В. Навчання дітей старшого дошкільного віку складати розповіді-роздуми : монографія. Донецьк: Юго-Восток, 2009. 196 с.
21. Омеляненко А. В. Вчимося складати розповідь-роздум. *Палітра педагога*. 2004. № 3. С. 14-17.
22. Піроженко Т. О. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 152 с.

23. Психологія мовлення і психолінгвістика: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Під ред. Л.О.Калмикової. Київ: Переяслав-Хмельницький педагогічний інститут, т-во «Фенікс», 2008. 235 с.
24. Полєвікова О. Б. Особливості дослідження дитячого словника. *Наука і освіта*. Серія: Педагогіка. Одеса, 2011. № 8/ СІV. С. 109-111.
25. Рібцун Ю. В. Мовленнєві намистинки для маленької дитинки: від народження до трьох років: навч-метод. посіб. Київ: Літера, 2010. 160 с.
26. Розвиваємо, навчаємо, виховуємо дитину третього року життя: метод. посіб. / Кузьмук Л. І. та ін.; за ред. Т. І. Поніманської. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2013.
27. Сарапулова Є. Складання розповідей у дитсадку і в школі. *Дошкільне виховання*. 2011. № 10. С. 22-24.
28. Сухомлинський В. О. Любов до рідного слова : Хрестоматія : навч. посіб. для пед. навч. закладів I-IV р.а. / упор. і автор вступн. статті Г.М. Федорченко. Переяслав-Хмельницький : ПП «СКД», 2008. 195 с.
29. Сухомлинський В. О. Я розповім вам казку... Філософія для дітей / Уклад. Сухомлинська О. В. Харків : ВД «ШКОЛА», 2018. 576 с.
30. Скарбничка ігор для розумних батьків і кмітливих дітлахів / Упор. К. Крутій, Н. Маковецька. Запоріжжя, 2000.
31. «У барвистому віночку»: хрестоматія. Збірка українських фольклорних і авторських творів / упор. Н. І. Богданець-Білокаленко. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 288 с.
32. Формування творчої особистості старшого дошкільника в різних видах діяльності : монографія / О. С. Трифонова, Т. М. Степанова, Т. А. Лісовська та ін. / За заг. ред. д. пед. н., проф. О. С. Трифонові. Миколаїв: ФОП Швець В. Д., 2019. 260 с.

Інформаційні ресурси

1. Базовий компонент дошкільної освіти. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Журнал «Джміль». Електронний каталог. URL: <http://lib.vippo.org.ua/periodyka.php?book=9209>
3. Національна бібліотека України імені В. Г. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Національна бібліотека України для дітей. URL: <http://www.chl.kiev.ua/>;